



...IZ KRUGA - VOJVODINA, organizacija za podršku
ženama s invaliditetom

Bulevar vojvode Stepe 67, 21000 Novi Sad

Tel/fax: 021/6334-584

e-mail: office@izkrugavojvodina.org

www.izkrugavojvodina.org

Ka socijalnoj koheziji – Uticaj na politike socijalnog uključivanja za višestruko marginalizovane grupe žena, žrtve nasilja u porodici

Pregled propisa Autonomne pokrajine Vojvodina i grada Novog Sada sa aspekta prava žena

Svjetlana Timotić

Novi Sad, 2011. godina

Analiza je urađena u sklopu projekta „Ka socijalnoj koheziji – Uticaj na politike socijalnog uključivanja za višestruko marginalizovane grupe žena, žrtve nasilja u porodici“ koji finansira Evropska unija.

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Autonomnog ženskog centra i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.



I BRIGA O DECI, SOCIJALNE USLUGE, IZDRŽAVANJE

Zakonski okvir u Republici Srbiji:

1. Zakon o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana („Službeni glasnik RS”, broj 115/05);
2. Zakon o socijalnoj zaštiti („Službeni glasnik RS”, broj 24/11);
3. Zakon o finansijskoj podršci porodici sa decom („Službeni glasnik RS”, br. 16/02, 115/05 i 107/09);
4. Porodični zakon („Službeni glasnik RS”, broj 18/05);
5. Krivični zakonik („Službeni glasnik RS”, broj 85/05);
6. Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju („Službeni glasnik RS”, broj 18/10);
7. Nacionalna strategija za prevenciju i zaštitu dece od nasilja („Službeni glasnik RS”, broj 122/08);
8. Nacionalni plan akcije za decu (2004.);

Odluke Autonomne pokrajine Vojvodine:

1. **ODLUKA O PRAVU NA RODITELJSKI DODATAK ZA PRVO DETE** (Službeni list Autonomne Pokrajine Vojvodine, broj 13/2005.)

Ovom Odlukom utvrđuju se pravo na roditeljski dodatak za prvo dete kao i uslovi i način ostvarivanja ovog prava. (član 1.) Roditeljski dodatak ostvaruje **majka** za svoje prvo dete, pod uslovom da ima prebivalište, odnosno boravište na teritoriji Autonomne Pokrajine Vojvodine i ukoliko se neposredno brine o detetu. (član 2.) Kada se prilikom prvog porođaja rodi dvoje ili više dece, **majka** ostvaruje pravo na roditeljski dodatak za svako dete. (član 3.) U slučaju da **majka** nije živa, da je napustila dete, ili da je iz opravdanih razloga sprečena da neposredno brine o detetu, pravo umesto majke deteta, može ostvariti **otac**, ukoliko ispunjava uslove iz člana 2. ove odluke.

2. **ODLUKA O PRAVU NA OSTVARIVANJE NOVČANE POMOĆI PORODICI U KOJOJ SE RODE TROJKE, ODNOSNO ČETVORKE** (Službeni list Autonomne Pokrajine Vojvodine, broj 8/2005.)

Ovom Odlukom utvrđuje se pravo na ostvarivanje novčane pomoći porodici u kojoj se rode trojke, odnosno četvorke, uslovi i način ostvarivanja ovog prava. (član 1.) Pravo iz člana 1. ove odluke ostvaruje **porodica** koja u trenutku rođenja trojki, odnosno četvorki, ima prebivalište na teritoriji Autonomne Pokrajine Vojvodine i neposredno brine o rođenoj deci. U ime porodice ovo pravo može da ostvari **majka**, odnosno **otac**, ukoliko je **majka** iz opravdanih razloga sprečena da neposredno brine o rođenoj deci. (član 2.)

3. ODLUKA O PRAVU NA OSTVARIVANJE NOVČANE POMOĆI PORODICI U KOJOJ SE RODE BLIZANCI (Službeni list Autonomne Pokrajine Vojvodine, broj 9/2006.).

Ovom Odlukom utvrđuje se pravo na novčanu pomoć porodici u kojoj se rode blizanci, uslovi i način ostvarivanja ovog prava. (član 1.) Pravo iz člana 1. ove Odluke ostvaruje **majka** koja rodi blizance i koja u trenutku rođenja blizanaca ima prebivalište na teritoriji Autonomne Pokrajine Vojvodine i neposredno brine o rođenoj deci. Ovo pravo može da ostvari **otac**, ukoliko **majka** nije živa ili je napustila blizance ili je iz opravdanih razloga sprečena da neposredno brine o rođenoj deci. (član 2.)

4. ODLUKA O RASPOREĐIVANJU SREDSTAVA ZA REGRESIRANJE DELA TROŠKOVA BORAVKA U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI ZA DETE TREĆEG ODNOSNO ČETVRTOG REDA ROĐENJA

Odlukom o raspoređivanju sredstava za regresiranje dela troškova boravka u predškolskoj ustanovi za dete trećeg odnosno četvrtog reda rođenja („Službeni list AP Vojvodine“, br. 5/2005, 15/2005), član 1, uređuje se raspoređivanje sredstava za regresiranje dela troškova boravka u predškolskoj ustanovi za dete trećeg, odnosno četvrtog reda rođenja.

Član 2: Dete predškolskog uzrasta trećeg, odnosno četvrtog reda rođenja (u daljem tekstu: treće i četvrto dete) ima pravo na regresiranje dela troškova boravka u predškolskoj ustanovi u iznosu od 50% od prezentovane ekonomske cene utvrđene u predškolskim ustanovama za septembar 2005. godine, za celodnevni, odnosno poludnevni boravak u predškolskoj ustanovi koja se nalazi u mreži ustanova koju utvrđuje opština odnosno grad kao i treće i četvrto dete u vaspitnim grupama organizovanim pri osnovnim školama.

Član 3: Rešavanje o pravu iz člana 2. ove Odluke poverava se opštinskoj, odnosno gradskoj upravi u kojoj je prebivalište podnosioca zahteva.

Član 5: Starešina pokrajinskog organa uprave nadležan za poslove društvene brige o deci propisaće bliže uslove i način ostvarivanja prava za regresiranje dela troškova boravka u predškolskoj ustanovi za treće i četvrto dete.

Odluke Grada Novog Sada:

1. ODLUKA O OSTVARIVANJU PRAVA U OBLASTI SOCIJALNE ZAŠTITE

Odlukom o ostvarivanju prava u oblasti socijalne zaštite („Službeni list Grada Novog Sada“, broj 27/2005.) **se ne prepoznaju žene, žene žrtve nasilja.**

2. ODLUKA O OSTVARIVANJU PRAVA U OBLASTI SOCIJALNE ZAŠTITE Odlukom o ostvarivanju prava u oblasti socijalne zaštite („Službeni list Grada Novog Sada“, broj 46/2009.) **se prepoznaju žene, žene žrtve nasilja.**

3. ODLUKA O SOCIJALNOJ ZAŠTITI GRADA NOVOG SADA

Odlukom o socijalnoj zaštiti Grada Novog Sada („Službeni list Grada Novog Sada“, broj 38/2011.) se lica koja koriste usluge socijalne zaštite i materijalne podrške nazivaju

jednim imenom korisnici, a kao korisnici prepoznaju se **žene i deca ugroženi porodičnim nasiljem, zaposlene trudnice**.

Član 1: Ovom odlukom uređuje se obim, uslovi i način ostvarivanja socijalne zaštite, o čijem se obezbeđivanju, u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti (u daljem tekstu: Zakon), stara Grad Novi Sad (u daljem tekstu: Grad).

Član 2: Socijalna zaštita iz člana 1. ove odluke obezbeđuje se pružanjem usluga socijalne zaštite, materijalnom podrškom, kao i programima unapređenja socijalne zaštite, u skladu sa Zakonom i ovom odlukom.

Korisnici usluga socijalne zaštite i materijalne podrške su lica koja su Zakonom određena kao korisnici socijalne zaštite, a koja imaju prebivalište na teritoriji Grada.

Izuzetno, korisnici u smislu stava 2. ovog člana mogu biti i lica koja nemaju prebivalište na teritoriji Grada, ako se nađu u stanju socijalne potrebe koja neodložno zahteva pružanje usluge odnosno obezbeđenje socijalne zaštite.

Korisnici socijalne zaštite mogu biti i strani državljani i lica bez državljanstva, u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorima.

Usluge socijalne zaštite su:

1. dnevne usluge u zajednici: - dnevni boravak, - pomoć u kući;
2. usluge podrške za samostalan život: - dodatna socijalna podrška detetu i učeniku, - stanovanje uz podršku;
3. savetodavno – terapijske i socijalno – edukativne usluge;
4. usluge smeštaja – smeštaj u prihvatilište i prihvatnu stanicu; i
5. druge usluge koje podržavaju boravak korisnika u porodici i neposrednom okruženju (u daljem tekstu: druge usluge socijalne zaštite).

Član 4: Materijalna podrška obezbeđuje se korisnicima u vidu:

1. novčane pomoći: - mesečna pomoć, - jednokratna pomoć, - pomoć za opremu korisnika za smeštaj u ustanovu socijalne zaštite ili drugu porodicu, - interventna jednokratna pomoć, - pomoć **zaposlenoj trudnici** za vreme privremene sprečenosti za rad zbog bolesti ili komplikacija u vezi sa trudnoćom;
2. naknade troškova: - za vantelesnu oplodnju, - sahranjivanja;
3. druge vrste materijalne pomoći.

Pomoć za opremu korisnika za smeštaj u ustanovu socijalne zaštite ili drugu porodicu i jednokratna pomoć mogu se obezbediti i u naturi.

Član 5: Sredstva za finansiranje usluga socijalne zaštite iz člana 3. ove odluke i za materijalnu podršku iz člana 4. ove odluke, kao i za programe unapređenja socijalne zaštite, obezbeđuju se u budžetu Grada, učešćem korisnika usluga i njihovih srodnika obaveznih na izdržavanje, od sponzora, donatora, kao i iz drugih izvora.

Član 15: Usluga socijalnog stanovanja u zaštićenim uslovima obezbeđuje se starim licima koja su u stanju da se sama staraju o sebi, **samohranim roditeljima** sa decom i drugim socijalno ugroženim licima, smeštenim u objektima za kolektivno stanovanje kojima raspolaže Grad.

Član 18: Savetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge pruža Savetovalište za brak i porodicu pri Centru za socijalni rad pojedincima, parovima i porodicama iz domena bračnog i porodičnog života, **kao i ženama i deci ugroženim porodičnim nasiljem**, putem preventivne delatnosti, dijagnostike, tretmana i

savetodavno-terapijskog rada zasnovanog na primeni stručnih i naučnih saznanja, kao i putem informativno-edukativnog i istraživačkog rada.

Savetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge Savetovaništa za brak porodicu su besplatne.

Član 19: Usluga smeštaja u prihvatilište i prihvatnu stanicu obezbeđuje se deci i omladini bez roditeljskog staranja i deci i omladini čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama, **ženama i deci ugroženim porodičnim nasiljem**, i odraslim licima, koja ispunjavaju uslove za smeštaj u ustanovu ili drugu porodicu predviđene Zakonom, ako je pružanje ovog oblika zaštite najcelishodnije.

Član 20: U prihvatilištu se korisnicima obezbeđuje privremeno zbrinjavanje, zdravstvena zaštita, kulturno-zabavne i druge potrebe. Osim toga, **ženama i deci ugroženim porodičnim nasiljem** u prihvatilištu se obezbeđuje i emocionalna, fizička i egzistencijalna sigurnost, psihosocijalna podrška i pravna pomoć u procesu osamostaljivanja i organizovanja života bez nasilja, a deci i omladini i vaspitanje i obrazovanje, do utvrđivanja odgovarajućeg oblika zaštite.

Deci i omladini u prihvatnoj stanici obezbeđuje se prihvat i kratkotrajni smeštaj, ishrana, primena zdravstveno-higijenskih mera, utvrđivanje njihovog identiteta i prebivališta, sačinjavanje nalaza o njihovom stanju i ponašanju i preduzimaju se mere za obezbeđenje odgovarajućeg oblika trajnog zbrinjavanja.

Ženama i deci ugroženim porodičnim nasiljem u prihvatnoj stanici obezbeđuje se kratkotrajni prihvat i zbrinjavanje, do utvrđivanja odgovarajućeg oblika zaštite.

Odraslim licima u prihvatnoj stanici obezbeđuje se prihvat i zbrinjavanje, do obezbeđenja povratka u mesto prebivališta ili dok se za korisnika ne utvrdi odgovarajući oblik zaštite.

Član 25: Usluge socijalne zaštite predviđene ovom odlukom obezbeđuju se u skladu sa standardima za pružanje i ostvarivanje usluga koje propisuje ministar nadležan za socijalnu zaštitu.

Gradsko veće može propisati primenu viših standarda od standarda iz stava 1. ovog člana za ostvarivanje usluga koje obezbeđuje Grad.

Član 26: Pravo na mesečnu pomoć imaju deca palih boraca iz oružanih akcija posle 17.08.1990. godine, kojima je utvrđeno pravo na porodičnu invalidninu kao članu porodice palog borca i deca građana Novog Sada civilnih žrtava rata koji su stradali za vreme ratnog stanja u periodu od 24. marta do 26. juna 1999. godine, na teritoriji Grada.

Pravo iz stava 1. ovog člana pripada detetu najduže do navršene 27. godine života, ako se u svojstvu redovnog učenika, odnosno studenta nalazi na školovanju.

Član 27: Mesečna pomoć utvrđuje se u procentualnom iznosu od minimalne zarade za mesec za koji se isplata vrši, bez uvećanja za obaveze koje iz zarade plaća zaposleni i iznosi 35% za dete predškolskog uzrasta, dete na redovnom školovanju u osnovnoj i srednjoj školi, odnosno 45% za dete na redovnom školovanju na višoj školi ili fakultetu.

Član 28: Jednokratna pomoć se obezbeđuje licu koje se iznenada ili trenutno nađe u stanju socijalne potrebe, koju ne mogu sami prevazići, i to naročito u

slučajevima: zadovoljavanja osnovnih životnih potreba, postpenalne zaštite, prihvata po prestanku smeštaja i u drugim situacijama prema proceni Centra za socijalni rad.

Član 29: Visina jednokratne pomoći utvrđuje se zavisno od potreba i stanja pojedinca odnosno porodice i isplaćuje se, po pravilu, jednom u toku godine.

Iznos jednokratne pomoći iz stava 1. ovog člana ne može biti veći od prosečne zarade po zaposlenom u Gradu u mesecu koji prethodi mesecu u kome se vrši isplata.

Izuzetno, pojedinac ili porodica može pravo na jednokratnu pomoć koristiti i više puta u kalendarskoj godini, s tim da ukupna sredstva ostvarena po osnovu ovog prava ne prelaze dvostruki iznos iz stava 2. ovog člana.

Član 33: Pravo na interventnu jednokratnu pomoć obezbeđuje se pojedincu i porodici koji se nalaze u stanju trenutne i izuzetno teške situacije i stambene ugroženosti, koju ne mogu samostalno da prevaziđu, izazvane požarom, poplavom ili drugom nepogodom u kojoj je potpuno uništen ili znatno oštećen stambeni objekat koji koriste, smrću ili teškom invalidnošću člana porodice i drugim situacijama prema proceni Centra za socijalni rad.

Član 34: Centar za socijalni rad u svakom pojedinačnom slučaju ceni potrebu i celishodnost pružanja interventne jednokratne pomoći, naročito da li pojedinac ili porodica poseduju stan ili kuću u vlasništvu na teritoriji Republike Srbije, odnosno koriste društveni stan po osnovu zakupa, mogućnost za stambeno zbrinjavanje na drugi način, odnosno da li su ispunjeni uslovi za smeštaj u ustanovu socijalne zaštite ili drugu porodicu.

Član 35: Visina interventne jednokratne pomoći utvrđuje se u zavisnosti od potreba i stanja pojedinca, odnosno porodice, prema proceni stručnog tima Centra za socijalni rad u svakom pojedinačnom slučaju, i može se dodeliti najviše dva puta godišnje, u visini dve prosečne mesečne zarade isplaćene u Gradu Novom Sadu, prema poslednjem objavljenom statističkom podatku.

Član 36: **Zaposlena trudnica** za vreme privremene sprečenosti za rad zbog bolesti ili komplikacija u vezi sa trudnoćom ostvaruje pravo na pomoć (u daljem tekstu: pomoć **zaposlenoj trudnici**) ukoliko ima prijavljeno prebivalište na teritoriji Grada.

Pravo iz stava 1. ovog člana **zaposlena trudnica** ostvaruje u visini razlike između iznosa naknade zarade koju ostvaruje iz sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja i punog iznosa osnova naknade zarade.

Postupak za ostvarivanje prava iz stava 1. ovog člana pokreće se po službenoj dužnosti.

Član 37, stav 5: Za lica koja samostalno obavljaju delatnost, a koja ispunjavaju uslove iz člana 36. stav 1. ove odluke, Gradska uprava će, na osnovu podataka iz stava 2. ovog člana, vršiti uplatu pomoći na račun **trudnice**, a pripadajuće poreze i doprinose na odgovarajuće račune republičkog budžeta.

4. ODLUKA O USLOVIMA I NAČINU OSTVARIVANJA PRAVA NA REGRESIRANJE TROŠKOVA BORAVKA DECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA U PREDŠKOLSKOJ USTANOVU I ŠKOLAMA (Službeni list Grada Novog Sada, broj, 47/2006)

Član 1: Ovom odlukom uređuju se uslovi i način ostvarivanja prava na regresiranje troškova boravka dece (u daljem tekstu: pravo na regresiranje) u Predškolskoj ustanovi

"Radosno detinjstvo" Novi Sad (u daljem tekstu: Predškolska ustanova), i dece predškolskog uzrasta sa smetnjama u razvoju, u osnovnim školama, na teritoriji Grada Novog Sada.

Član 2: Pravo na regresiranje, pod uslovima utvrđenim ovom odlukom, ima **roditelj**, staratelj, odnosno hranitelj deteta (u daljem tekstu: korisnik prava): - za decu uzrasta od jedne do sedam godina, na celodnevnom boravku, i - za decu uzrasta od četiri do sedam godina, na poludnevnom boravku.

Član 3: Pravo na regresiranje utvrđuje se u procentualnom iznosu u odnosu na 20% od prosečne cene po detetu koju donosi Gradonačelnik Grada Novog Sada.

Član 4: Pravo na regresiranje iznosa iz člana 3. ove odluke priznaje se:

1. u visini od 50% za decu iz porodica koje ostvaruju pravo na dečiji dodatak po Zakonu o finansijskoj podršci porodici sa decom, i

2. u visini od 100%:

- za decu iz porodica koje ostvaruju pravo na materijalno obezbeđenje po Zakonu o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana,

- za treće i svako naredno dete iz porodica sa troje i više dece, i za decu sa smetnjama u razvoju, bez obzira na prihode porodice, ukoliko ovo pravo nisu ostvarili po drugom osnovu.

Član 5: Pravo na regresiranje ostvaruje se na zahtev korisnika prava koji se podnosi Predškolskoj ustanovi, odnosno školi.

Uz zahtev iz stava 1. ovog člana prilaže se rešenje o ostvarenom pravu na dečiji dodatak, rešenje o ostvarenom pravu na materijalno obezbeđenje i, za treće i svako naredno dete iz porodica sa troje i više dece, izvod iz matične knjige rođenih za svu decu iz porodice, a za decu predškolskog uzrasta sa smetnjama u razvoju, akt o razvrstavanju deteta sa smetnjama u razvoju.

Član 6: Pravo iz člana 4. tačka 1. ove odluke mogu da ostvare i korisnici prava sa statusom izbeglog ili prognanog lica, ukoliko prosečan mesečni prihod po članu njihovog domaćinstva, utvrđen u skladu sa propisima kojima se uređuje dečiji dodatak, ne prelaze cenzus za ostvarivanje prava na dečiji dodatak u istom periodu.

Član 7: Pravo na regresiranje korisnik prava može da ostvari od prvog dana narednog meseca od dana podnošenja zahteva.

Član 8: O pravu na regresiranje rešava Gradska uprava za socijalnu i dečiju zaštitu, po propisima o opštem upravnom postupku.

Član 10: Pravo na regresiranje preispitivaće se svake godine od 1. septembra.

Član 11: Sredstva za regresiranje, u skladu sa ovom odlukom, obezbeđuju se u budžetu Grada Novog Sada, u okviru sredstava za Gradsku upravu za socijalnu i dečiju zaštitu.

5. Odluka o ostvarivanju prava na besplatnu ishranu dece u osnovnim školama („Službeni list Grada Novog Sada“, broj 26/2002 и 22/2003)

Član 1: Ovom odlukom radi finansijske podrške porodici sa decom utvrđuje se pravo na besplatnu ishranu dece u osnovnim školama na teritoriji Grada Novog Sada, kao pravo od interesa za Grad Novi Sad.

Član 2: Besplatna ishrana dece u osnovnim školama, u smislu ove odluke, obuhvata: - tri obroka: doručak, užinu i ručak u produženom boravku (u daljem tekstu: ishrana u boravku), i - užinu.

Član 3: Pravo na besplatnu ishranu u boravku priznaje se za decu prvog razreda osnovne škole i za decu sa smetnjama u razvoju, od prvog do četvrtog razreda osnovne škole.

Pravo na besplatnu užinu, priznaje se za decu od prvog do osmog razreda osnovne škole, izuzev za decu iz stava 1 ovog člana.

Član 4: Pravo na besplatnu ishranu, u skladu sa članom 3 ove odluke, priznaje se za decu iz porodice koja, zbog svog materijalnog položaja, ostvaruje pravo na materijalno obezbeđenje u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana ili pravo na dečiji dodatak, u skladu sa Zakonom o finansijskoj podršci porodici sa decom.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za decu iz porodica sa troje i više dece, decu bez roditeljskog staranja i za decu sa smetnjama u razvoju, pravo na besplatnu ishranu, priznaje se bez obzira na materijalni položaj porodice.

Član 5: Pravo na besplatnu ishranu dece, ostvaruje se na zahtev **roditelja**, staratelja, odnosno hranitelja, koji se podnosi školi u kojoj je dete redovan učenik.

6. Odluka o pravima na pomoć porodici sa decom („Službeni list Grada Novog Sada“, broj 49/2007)

Član 1: Ovom odlukom utvrđuju se prava na pomoć porodici sa decom na teritoriji Grada Novog Sada, kao i uslovi i način njihovog ostvarivanja.

Član 2: Prava na pomoć, u smislu ove odluke, su: 1. roditeljski dodatak za prvo dete (u daljem tekstu: roditeljski dodatak), 2. dodela dečijih kolica, i 3. novogodišnja novčana pomoć.

Član 3: Pravo na roditeljski dodatak ostvaruje **majka** za prvorodeno dete.

Pravo na dodelu dečijih kolica ostvaruje **majka** koja rodi trojke.

Pravo na novogodišnju novčanu pomoć ostvaruje **majka** za dete rođeno 1. januara nove godine.

Član 4: Prava iz člana 2. ove odluke ostvaruje **majka** deteta, pod uslovom da ima prebivalište na teritoriji Grada Novog Sada, odnosno boravište ako je raseljeno lice sa Kosova i Metohije, i da neposredno brine o detetu.

U slučaju da je **majka** iz opravdanih razloga sprečena da neposredno brine o detetu, pravo na roditeljski dodatak ima otac deteta, pod istim uslovima kao i majka.

Član 6: Roditeljski dodatak i novogodišnja novčana pomoć isplaćuju se jednokratno, na ime **roditelja** koji je ostvario pravo, putem štedne knjižice.

Član 7: **Majka** koja dobije novogodišnji poklon nema pravo na pomoć iz člana 2. tačka 3. ove odluke.

Član 8: Nominalni iznos roditeljskog dodatka, novogodišnje novčane pomoći i novogodišnjeg poklona utvrđuje se, za svaku godinu, aktom Gradonačelnika Grada Novog Sada (u daljem tekstu: Gradonačelnik), na predlog Gradske uprave za socijalnu i dečiju zaštitu (u daljem tekstu: Gradska uprava).

Član 11: Porodici sa decom, u cilju podsticanja nataliteta na teritoriji Grada Novog Sada, može da se obezbedi i deo sredstava za rešavanje stambenih potreba u skladu sa Odlukom o osnivanju Stambeno-kreditnog pronatalitetnog fonda Grada Novog Sada i o uslovima i načinu raspolaganja sredstvima Fonda ("Službeni list Grada Novog Sada", broj 47/2006) i drugim aktima ovog fonda, u zavisnosti od mogućnosti budžeta Grada Novog Sada.

7. Odluka o pravima na finansijsku podršku porodici sa decom („Službeni list Grada Novog Sada“, broj 30/2010)

Član 1: Ovom odlukom utvrđuju se prava na finansijsku podršku porodici sa decom za koja se sredstva obezbeđuju u budžetu Grada Novog Sada, uslovi i način za njihovo ostvarivanje, i organizovanje manifestacije "Dečja nedelja" na teritoriji Grada Novog Sada.

Član 2: Prava na finansijsku podršku porodici sa decom iz člana 1. ove odluke su: 1. roditeljski dodatak za prvo dete, 2. dodela dečijih kolica za trojke, 3. novogodišnja novčana pomoć, 4. novogodišnji poklon, 5. besplatan boravak dece u predškolskoj ustanovi, 6. besplatna ishrana dece u osnovnim školama, i 7. pomoć u školovanju darovitih učenika srednjih škola i studenata.

Član 3: Prava iz člana 2. ove odluke mogu se ostvariti pod uslovom da je podnosilac zahteva:

- državljanin Republike Srbije,
- ima prijavljeno prebivalište na teritoriji Grada Novog Sada, odnosno boravište ako je raseljeno lice sa Kosova i Metohije, i
- ostvaruje pravo na zdravstvenu zaštitu preko Republičkog zavoda za zdravstveno osiguranje.

Pravo iz člana 2. tačka 1. ove odluke može da ostvari **majka** ukoliko, pored ispunjenih ostalih uslova, i neposredno brine o detetu. U slučaju da je **majka** iz opravdanih razloga sprečena da neposredno brine o detetu, pravo ostvaruje **otac** deteta, pod istim uslovima kao i **majka**.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, pravo iz člana 2. tačka 5. ove odluke mogu da ostvare i korisnici prava sa statusom izbeglog ili prognanog lica, ukoliko prosečan mesečni prihod po članu njihovog domaćinstva, utvrđen u skladu sa propisima kojima se uređuje dečiji dodatak, ne prelaze cenzus za ostvarivanje prava na dečiji dodatak u istom periodu.

Član 4: Pravo na roditeljski dodatak za prvo dete (u daljem tekstu: roditeljski dodatak) ostvaruje **majka** za prvorođeno dete.

Član 6: Pravo na dodelu dečijih kolica ostvaruje **majka** koja rodi trojke.

Član 7: Pravo na novogodišnju novčanu pomoć ostvaruje **majka** za dete rođeno 1. januara nove godine.

Član 8: Pravo na novogodišnji poklon ostvaruje **majka** za prvo dete rođeno u Novom Sadu 1. januara nove godine.

Majka koja ostvari pravo na novogodišnji poklon nema pravo na novogodišnju novčanu pomoć.

Član 9: Kada se u porođaju rodi dvoje i više dece, iznos roditeljskog dodatka i novogodišnje novčane pomoći pripada za svako dete.

Roditeljski dodatak, novogodišnja novčana pomoć i novogodišnji poklon isplaćuju se jednokratno, na ime **roditelja** koji je ostvario pravo.

Član 13: Od obaveze obezbeđivanja sredstava za ostvarivanje delatnosti predškolske ustanove čiji je osnivač Grad u visini od 20% od ekonomske cene po detetu, izuzimaju se **roditelj**, staratelj, odnosno hranitelj (u daljem tekstu: **roditelj**):

1. deteta iz porodice koja ostvaruje pravo na dečiji dodatak po Zakonu o finansijskoj podršci porodici sa decom,

2. deteta iz porodice koja ostvaruje pravo na materijalno obezbeđenje po Zakonu o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana,

3. trećeg i svakog narednog deteta iz porodice sa troje i više dece,

4. deteta bez roditeljskog staranja, i

5. deteta sa smetnjama u razvoju.

Pravo na besplatan boravak priznaje se za decu iz stava 1. ovog člana, ukoliko ovo pravo nisu ostvarila po drugom osnovu.

Član 18: Besplatna ishrana dece u osnovnim školama na teritoriji Grada Novog Sada, u smislu ove odluke, obuhvata:

- tri obroka: doručak, užinu i ručak u produženom boravku (u daljem tekstu: ishrana u boravku), i

- užinu.

Član 19: Pravo na besplatnu ishranu u boravku priznaje se za decu prvog razreda osnovne škole i za decu sa smetnjama u razvoju, od prvog do četvrtog razreda osnovne škole.

Pravo na besplatnu užinu priznaje se za decu od prvog do osmog razreda osnovne škole, izuzev za decu iz stava 1. ovog člana.

Član 20: Pravo na besplatnu ishranu priznaje se za:

1. decu iz porodica koje ostvaruju pravo na dečiji dodatak po Zakonu o finansijskoj podršci porodici sa decom,

2. decu iz porodica koje ostvaruju pravo na materijalno obezbeđenje po Zakonu o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana,

3. treće i svako naredno dete iz porodica sa troje i više dece,

4. decu bez roditeljskog staranja, i

5. decu sa smetnjama u razvoju, ukoliko ovo pravo nisu ostvarila po drugom osnovu.

Član 25: Daroviti i uspešni učenici srednjih škola čija je prosečna ocena najmanje 4,80 i studenti čija je prosečna ocena najmanje 9,00, kao i učenici i studenti koji su do sada osvojili nagrade na saveznim i internacionalnim takmičenjima, posebno ukoliko su slabijeg materijalnog stanja, imaju pravo na pomoć u školovanju.

Član 26: Pravo na pomoć u školovanju realizuje se putem Humanitarnog fonda "Privredik", Novi Sad, sa kojim Grad Novi Sad ima zaključen ugovor o saradnji u obezbeđivanju uslova za pomoć u školovanju darovitih učenika srednjih škola i studenata (u daljem tekstu: Fond), u skladu sa mogućnostima budžeta Grada.

Član 27: Pravo na pomoć u školovanju priznaje se za učenike srednjih škola i studente koji imaju prebivalište na teritoriji Grada Novog Sada, izabrane po javnom konkursu koji sprovodi Fond, u skladu sa kriterijumima predviđenim aktima Fonda.

Član 30: Manifestacija "Dečja nedelja" organizuje se svake godine, u prvoj nedelji oktobra, radi podsticanja i organizovanja raznovrsnih kulturno-obrazovanih, rekreativnih i drugih manifestacija posvećenih deci, i preduzimanja mera za unapređivanje društvene brige o deci i porodici.

Član 42: Stupanjem na snagu ove odluke prestaju da važe: Odluka o pravima na pomoć porodici sa decom ("Službeni list Grada Novog Sada", broj 49/07), Odluka o uslovima i načinu ostvarivanja prava na regresiranje troškova boravka dece predškolskog uzrasta u predškolskoj ustanovi i školama ("Službeni list Grada Novog Sada", broj 47/06) i Odluka o ostvarivanju prava na besplatnu ishranu dece u osnovnim školama ("Službeni list Grada Novog Sada", br. 26/02 i 22/03).

ZAPOŠLJAVANJE, PREKVALIFIKACIJA, OBRAZOVANJE ODRASLIH

Zakonski okvir u Republici Srbiji:

1. Zakon o zapošljavanju i osiguranju u slučaju nezaposlenosti („Službeni glasnik RS”, broj 36/09)
2. Nacionalna strategija zapošljavanja za period 2005-2010. godina
3. Nacionalna strategija zapošljavanja za period 2011-2020. godina („Službeni glasnik RS”, broj 37/11)
4. Zakon o radu („Službeni glasnik RS”, broj 18/05)
5. Zakon o sprečavanju zlostavljanja na radu („Službeni glasnik RS”, broj 18/05)
6. Zakon o visokom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, broj 76/05)
7. Zakon o izmenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju („Službeni glasnik RS”, broj 45/10)
8. Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS” broj 62/03)
9. Strategija razvoja stručnog obrazovanja u Republici Srbiji („Službeni glasnik RS”, broj 4/07)
10. Dokument „Razvoj politike i strategije stručnog obrazovanja u Srbiji” (2005)
11. Strategija razvoja obrazovanja odraslih u Republici Srbiji („Službeni glasnik RS”, broj 01/07)

Odluke Autonomne pokrajine Vojvodine:

1. **ODLUKA O STRATEGIJI ZAPOŠLJAVANJA U AUTONOMNOJ POKRAJINI VOJVODINI 2006 – 2008. GODINE** ("Sl. list AP Vojvodine", br. 8/2007). **Strategija ne prepoznaje žene žrtve nasilja.**

Član 1: Donosi se Strategija zapošljavanja u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini 2006-2008. godine (u daljem tekstu: Strategija), koja čini sastavni deo ove Odluke.

Član 2: Izvršno veće Autonomne Pokrajine Vojvodine doneće Akcioni plan za sprovođenje Strategije.

Glavni ciljevi Strategije zapošljavanja¹ u AP Vojvodini u periodu 2006-2008. godine su:

I DECENTRALIZACIJA U OBLASTI ZAPOŠLJAVANJA;

II SPROVOĐENJE MERA AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA:

• PODIZANJE MERA AKTIVNE POLITIKE ZAPOŠLJAVANJA:

• PODSTICANJE SAMOZAPOŠLJAVANJA, RAZVOJ MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA I PREDUZETNIŠTVA

• ORGANIZOVANJE SAJMOVA ZAPOŠLJAVANJA,

• POSEBNO SUBVENCIONIRANJE SAMOZAPOŠLJAVANJA I NOVOG ZAPOŠLJAVANJA,

• POBOLJŠANJE POLOŽAJA POSEBNO UGROŽENIH GRUPE STANOVNIŠTVA (OSOBE SA INVALIDITETOM, ROMI, IZBEGLA, RASELJENA I PROGNA LICA),

• PODSTICANJE ZAPOŠLJAVANJA LICA KOJA SU OSTALA BEZ POSLA ZBOG TEHNOLOŠKIH, ORGANIZACIONIH I EKONOMSKIH PROMENA,

• PROFESIONALNA POKRETLJIVOST - VOJVODINA KAO JEDINSTVENO TRŽIŠTE RADA,

• AFIRMACIJA NEFORMALNOG OBRAZOVANJA U SKLADU SA POTREBAMA TRŽIŠTA RADA I LOKALNIH ZAJEDNICA,

• JAVNI RADOVI,

• PODSTICANJE ZAPOŠLJAVANJA MLADIH,

• USMERAVANJE KA BUDUĆEM ZANIMANJU KAO PREVENTIVA SPREČAVANJA NEZAPOSLENOSTI

III PODSTICANJE ZAPOŠLJAVANJA U OBLASTI POLJOPRIVREDE I TURIZMA;

IV SPROVOĐENJE POLITIKE JEDNAKIH MOGUĆNOSTI ZA **ŽENE** I MUŠKARCE;

V PREKOGRANIČNA SARADNJA U OBLASTI ZAPOŠLJAVANJA.

IV SPROVOĐENJE POLITIKE JEDNAKIH MOGUĆNOSTI ZA **ŽENE** I MUŠKARCE

Princip jednakih mogućnosti, kao jedan od stubova Evropske strategije zapošljavanja, mora se prepoznati kao fundamentalan za prevazilaženje problema nezaposlenosti i strukturalne diskriminacije **žena**, posebno na tržištu rada. Mere koje će doprineti stvaranju jednakih mogućnosti za **žene** i muškarce, kao stalnom procesu, kroz definisanje iskustava primenjenih u evropskoj praksi su:

- promovisanje veće zastupljenosti **žena** na tržištu rada i njihovo uključivanje u sektore i profesije koje se tradicionalno smatraju "muškim", kao i olakšavanje povratka na posao posle dužeg odsustvovanja,

- prilagođavanje programa zapošljavanja **neudatim majkama, mladim ženama, ženama iz posebno radno ugroženih kategorija, ženama iz seoskih područja** i dr.,

- određivanje većih naknada za **žene** koje problem svoje nezaposlenosti rešavaju samozapošljavanjem,

- veća finansijska podrška poslodavcima koji zapošljavaju **žene**,

- namensko određivanje stimulativnih mera za podsticanje ženskog preduzetništva, uz olakšavanje sistema garancija na način predviđen za posebno ugrožene grupe stanovništva,
- eliminisanje nejednakosti u sistemu obrazovanja i profesionalne obuke,
- stimulisane aktivnosti institucionalnih tela koja se bave rodnom ravnopravnošću i dr.

KOORDINATOR AKTIVNOSTI: Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova u saradnji sa institucionalnim telima za rodnu ravnopravnost na nivou AP Vojvodine i lokalnih zajednica.

ROK SPROVOĐENJA AKTIVNOSTI: trajan

Odluke Grada Novog Sada:

1. **Akcioni plan zapošljavanja Grada Novog Sada za 2010. godinu** („Službeni list Grada Novog Sada“, broj 09/2010.) **Akcioni plan zapošljavanja ne prepoznaje žene žrtve nasilja.**

SOCIJALNO STANOVANJE

Zakonski okvir u Republici Srbiji:

1. Zakon o socijalnom stanovanju („Službeni glasnik RS“, br. 72/09)

Odluke Autonomne pokrajine Vojvodine:

/

Odluke Grada Novog Sada:

1. **ODLUKA O RASPOLAGANJU SREDSTVIMA STAMBENOG FONDA GRADA I REŠAVANJU STAMBENIH POTREBA** („Službeni list Grada Novog Sada“, br. 13/2000 i 8/2001). **Ovom odlukom se kao korisnice sredstava fonda ne prepoznaju žene, žene žrtve nasilja. Sredstva koriste bračni parovi, vanbračni partneri sa decom ili samohrani roditelji.**

Član 1: Ovom odlukom osniva se Stambeno-kreditni pronatalitetni fond Grada Novog Sada (u daljem tekstu: Fond), u cilju podsticanja nataliteta na teritoriji Grada Novog Sada putem obezbeđivanja dela sredstava stambenih kredita i kredita za poboljšanje uslova stanovanja.

Član 4: Fond ima svojstvo pravnog lica.

Član 5: Cilj Fonda je obezbeđivanje dela sredstava stambenih kredita, odnosno kredita za poboljšanje uslova stanovanja, radi podsticanja nataliteta.

Član 6: Posao Fonda je raspodela sredstava Fonda radi realizacije cilja Fonda.

Član 7: Sredstva za rad Fonda obezbeđuju se: - iz sredstava budžeta Grada Novog Sada, - na osnovu projekata koje finansiraju drugi nivoi vlasti na osnovu konkursa, - donatorstvom, - iz legata, poklona, zaveštanja, i - iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Član 8: Sredstva Fonda mogu da koriste **bračni parovi i vanbračni partneri sa decom ili samohrani roditelji**.

Sredstva iz stava 1. ovog člana, koriste se za obezbeđivanje dela sredstava stambenih kredita, odnosno kredita za poboljšanje uslova stanovanja.

Tri četvrtine sredstava Fonda koristi se za rešavanje stambenih potreba, a jedna četvrtina za poboljšanje uslova stanovanja.

Član 14: Sredstva Fonda mogu da koriste lica iz člana 8. stav 1. ove odluke, ako ispunjavaju sledeće uslove:

- nemaju rešeno stambeno pitanje, odnosno nemaju odgovarajući stambeni prostor ili nemaju osnovne uslove za stanovanje,
- ako jedan član bračne ili vanbračne zajednice, odnosno **samohrani roditelj** ima prebivalište na teritoriji Grada Novog Sada u poslednjih pet godina,
- ako nisu otuđili stan ili porodičnu stambenu zgradu na kojoj su oni ili članovi njihovog porodičnog domaćinstva imali pravo svojine u poslednjih pet godina, i
- ako su kreditno sposobni.

Član 15: Lica iz člana 8. stav 1. ove odluke, nemaju rešeno stambeno pitanje ako oni ili član njihovog porodičnog domaćinstva nemaju stan, odnosno porodičnu stambenu zgradu u svojini i:

1. stanuje kao podstanar,
2. stanuje u prostorijama za privremeni smeštaj koje se ne mogu smatrati stanom, jer ne pružaju ni minimum uslova za stanovanje, odnosno za život čoveka (šupa, daščara, tavska i podrumaska prostorija, magacin i sl.),
3. koristi stan za službene potrebe,
4. koristi sobu ili ležaj u samačkom hotelu,
5. stanuje kod svojih roditelja ili roditelja svog bračnog druga, odnosno vanbračnog partnera (**majka**, otac, očuh, maćeha, usvojitelj) dede, babe,
6. stanuje u bespravno podignutom objektu za koji je doneto pravosnažno rešenje o rušenju,
7. ako je nosilac stanarskog prava, odnosno zakupac na neodređeno vreme stana u svojini građana ili sustanar.

Član 16: Pod neodgovarajućim stambenim prostorom podrazumeva se stambena površina manja od 17 m² korisne stambene površine po članu porodičnog domaćinstva. Smatra se da lica iz člana 8. stav 1. ove odluke nemaju osnovne uslove za stanovanje ako stan ili porodična stambena zgrada nema priključke na komunalnu infrastrukturu, odnosno nema električne, vodovodne i sanitarne instalacije.

O ispunjenosti uslova iz st. 1. i 2. ovog člana, odlučuje komisija koja sprovodi konkurs za dodelu sredstava Fonda.

Član 23: Korisniku sredstava Fond odobrava sredstva u iznosu jedne trećine stambenog kredita, a dve trećine stambenog kredita odobrava banka.

Upravni odbor Fonda može korisniku sredstava da odobri najviše 15.000 evra, po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan zaključenja ugovora iz člana 20. ove odluke.

Korisnik sredstava može sa bankom da zaključi ugovor pod posebnim bankarskim uslovima za veći iznos stambenog kredita od iznosa utvrđenog ovom odlukom, s tim da iznos sredstava koje obezbeđuje Fond ne može da bude veći od iznosa iz stava 2. ovog člana.

Član 24: Korisniku sredstava Fond odobrava sredstva u iznosu jedne trećine kredita za poboljšanje uslova stanovanja, a dve trećine kredita za poboljšanje uslova stanovanja odobrava banka.

Upravni odbor Fonda može korisniku sredstava da odobri najviše 5.000 evra, po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan zaključenja ugovora iz člana 20. ove odluke.

Korisnik sredstava može sa bankom da zaključi ugovor pod posebnim bankarskim uslovima za veći iznos kredita za poboljšanje uslova stanovanja od iznosa utvrđenog ovom odlukom, s tim da iznos sredstava koje obezbeđuje Fond ne može da bude veći od iznosa iz stava 2. ovog člana.

Član 25: Sredstva Fonda iz člana 23. ove odluke, odobravaju se korisnicima sredstava beskamatno, sa rokom otplate do 25 godina.

Sredstva Fonda iz člana 24. ove odluke, odobravaju se korisnicima sredstava beskamatno, sa rokom otplate do osam godina.

Visina dospelog mesečnog anuiteta Fondu utvrđuje se prema srednjem kursu evra Narodne banke Srbije na dan dospeća mesečnog anuiteta.

Izuzetno, ukoliko srednji kurs evra na dan dospeća mesečnog anuiteta bude manji od srednjeg kursa evra koji je važio na dan zaključenja ugovora iz člana 20. ove odluke primenjivaće se srednji kurs evra koji je važio na dan zaključenja ugovora.

Član 26: Korisniku sredstava koji ispunjava uslove iz člana 16. ove odluke, a pribavlja novu nepokretnost, iznos kredita iz člana 23. ove odluke umanjuje se za vrednost nepokretnosti koju poseduje, i ima pravo na stambeni kredit u visini razlike između iznosa stambenog kredita iz člana 23. ove odluke, i vrednosti nepokretnosti.

Procenu vrednosti nepokretnosti iz stava 1. ovog člana, vrši nadležna poreska uprava.

Član 27: Korisnik sredstava sa jednim detetom vraća celokupni iznos odobrenih sredstava Fonda.

Korisnik sredstava sa dvoje dece vraća 75% odobrenih sredstava Fonda.

Korisnik sredstava sa troje dece vraća 25% odobrenih sredstava Fonda.

Korisnik sredstava Fonda sa četvoro ili više dece oslobađa se obaveze vraćanja odobrenih sredstava Fonda.

Član 28: Ukoliko u toku trajanja obaveze vraćanja odobrenih sredstava Fonda, korisnik sredstava uveća broj članova porodice rođenjem ili usvojenjem, odobrava mu se povlastica na neotplaćena sredstva Fonda, u skladu sa članom 27. ove odluke.

Član 29: Upravni odbor Fonda raspisuje konkurs za dodelu sredstava Fonda najmanje jednom godišnje.

Konkurs iz stava 1. ovog člana objavljuje se u sredstvima javnog informisanja.

2. Odluka o osnivanju Stambeno-kreditnog pronatalitetnog fonda Grada Novog Sada i o uslovima i načinu raspolaganja sredstvima Fonda („Službeni list Grada Novog Sada“, broj 47/2006). **Odlukom se kao korisnice sredstava fonda ne prepoznaju žene, žene žrtve nasilja. Sredstva koriste bračni parovi, vanbračni partneri sa decom ili samohrani roditelji.**

Član 1: Ovom odlukom osniva se Stambeno-kreditni pronatalitetni fond Grada Novog Sada (u daljem tekstu: Fond), u cilju podsticanja nataliteta na teritoriji Grada Novog Sada putem obezbeđivanja dela sredstava stambenih kredita i kredita za poboljšanje uslova stanovanja.

Član 2: Naziv Fonda je: Stambeno-kreditni pronatalitetni fond Grada Novog Sada.

Sedište Fonda je u Novom Sadu, Žarka Zrenjanina 2.

Član 4: Fond ima svojstvo pravnog lica.

Član 5: Cilj Fonda je obezbeđivanje dela sredstava stambenih kredita, odnosno kredita za poboljšanje uslova stanovanja, radi podsticanja nataliteta.

Član 6: Posao Fonda je raspodela sredstava Fonda radi realizacije cilja Fonda.

Član 7: Sredstva za rad Fonda obezbeđuju se:

- iz sredstava budžeta Grada Novog Sada,
- na osnovu projekata koje finansiraju drugi nivoi vlasti na osnovu konkursa,
- donatorstvom,
- iz legata, poklona, zaveštanja, i
- iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Član 8: Sredstva Fonda mogu da koriste **bračni parovi i vanbračni partneri sa decom ili samohrani roditelji.**

Sredstva iz stava 1. ovog člana, koriste se za obezbeđivanje dela sredstava stambenih kredita, odnosno kredita za poboljšanje uslova stanovanja. Tri četvrtine sredstava Fonda koristi se za rešavanje stambenih potreba, a jedna četvrtina za poboljšanje uslova stanovanja.

Član 14: Sredstva Fonda mogu da koriste lica iz člana 8. stav 1. ove odluke, ako ispunjavaju sledeće uslove:

- nemaju rešeno stambeno pitanje, odnosno nemaju odgovarajući stambeni prostor ili nemaju osnovne uslove za stanovanje,
- ako jedan član bračne ili vanbračne zajednice, odnosno **samohrani roditelj** ima prebivalište na teritoriji Grada Novog Sada u poslednjih pet godina,
- ako nisu otuđili stan ili porodičnu stambenu zgradu na kojoj su oni ili članovi njihovog porodičnog domaćinstva imali pravo svojine u poslednjih pet godina, i
- ako su kreditno sposobni.

Član 15: Lica iz člana 8. stav 1. ove odluke, nemaju rešeno stambeno pitanje ako oni ili član njihovog porodičnog domaćinstva nemaju stan, odnosno porodičnu stambenu zgradu u svojini i:

1. stanuje kao podstanar,
2. stanuje u prostorijama za privremeni smeštaj koje se ne mogu smatrati stanom, jer ne pružaju ni minimum uslova za stanovanje, odnosno za život čoveka (šupa, daščara, tavanska i podrumaska prostorija, magacin i sl.),
3. koristi stan za službene potrebe,

4. koristi sobu ili ležaj u samačkom hotelu,
5. stanuje kod svojih roditelja ili roditelja svog bračnog druga, odnosno vanbračnog partnera (majka, otac, očuh, maćeha, usvojitelj) dede, babe,
6. stanuje u bespravno podignutom objektu za koji je doneto pravosnažno rešenje o rušenju,
7. ako je nosilac stanarskog prava, odnosno zakupac na neodređeno vreme stana u svojini građana ili sustanar.

Član 16: Pod neodgovarajućim stambenim prostorom podrazumeva se stambena površina manja od 17 m² korisne stambene površine po članu porodičnog domaćinstva.

Smatra se da lica iz člana 8. stav 1. ove odluke nemaju osnovne uslove za stanovanje ako stan ili porodična stambena zgrada nema priključke na komunalnu infrastrukturu, odnosno nema električne, vodovodne i sanitarne instalacije.

O ispunjenosti uslova iz st. 1. i 2. ovog člana, odlučuje komisija koja sprovedi konkurs za dodelu sredstava Fonda.

Član 23: Korisniku sredstava Fond odobrava sredstva u iznosu jedne trećine stambenog kredita, a dve trećine stambenog kredita odobrava banka.

Upravni odbor Fonda može korisniku sredstava da odobri najviše 15.000 evra, po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan zaključenja ugovora iz člana 20. ove odluke.

Korisnik sredstava može sa bankom da zaključi ugovor pod posebnim bankarskim uslovima za veći iznos stambenog kredita od iznosa utvrđenog ovom odlukom, s tim da iznos sredstava koje obezbeđuje Fond ne može da bude veći od iznosa iz stava 2. ovog člana.

Član 24: Korisniku sredstava Fond odobrava sredstva u iznosu jedne trećine kredita za poboljšanje uslova stanovanja, a dve trećine kredita za poboljšanje uslova stanovanja odobrava banka.

Upravni odbor Fonda može korisniku sredstava da odobri najviše 5.000 evra, po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan zaključenja ugovora iz člana 20. ove odluke.

Korisnik sredstava može sa bankom da zaključi ugovor pod posebnim bankarskim uslovima za veći iznos kredita za poboljšanje uslova stanovanja od iznosa utvrđenog ovom odlukom, s tim da iznos sredstava koje obezbeđuje Fond ne može da bude veći od iznosa iz stava 2. ovog člana.

Član 25: Sredstva Fonda iz člana 23. ove odluke, odobravaju se korisnicima sredstava beskamatno, sa rokom otplate do 25 godina.

Sredstva Fonda iz člana 24. ove odluke, odobravaju se korisnicima sredstava beskamatno, sa rokom otplate do osam godina.

Visina dospelog mesečnog anuiteta Fondu utvrđuje se prema srednjem kursu evra Narodne banke Srbije na dan dospeća mesečnog anuiteta.

Izuzetno, ukoliko srednji kurs evra na dan dospeća mesečnog anuiteta bude manji od srednjeg kursa evra koji je važio na dan zaključenja ugovora iz člana 20. ove odluke primenjivaće se srednji kurs evra koji je važio na dan zaključenja ugovora.

Član 26: Korisniku sredstava koji ispunjava uslove iz člana 16. ove odluke, a pribavlja novu nepokretnost, iznos kredita iz člana 23. ove odluke umanjuje se za vrednost

nepokretnosti koju poseduje, i ima pravo na stambeni kredit u visini razlike između iznosa stambenog kredita iz člana 23. ove odluke, i vrednosti nepokretnosti.

Član 27: Korisnik sredstava sa jednim detetom vraća celokupni iznos odobrenih sredstava Fonda.

Korisnik sredstava sa dvoje dece vraća 75% odobrenih sredstava Fonda.

Korisnik sredstava sa troje dece vraća 25% odobrenih sredstava Fonda.

Korisnik sredstava Fonda sa četvoro ili više dece oslobađa se obaveze vraćanja odobrenih sredstava Fonda.

Član 28: Ukoliko u toku trajanja obaveze vraćanja odobrenih sredstava Fonda, korisnik sredstava uveća broj članova porodice rođenjem ili usvojenjem, odobrava mu se povlastica na neotplaćena sredstva Fonda, u skladu sa članom 27. ove odluke.

Član 29: Upravni odbor Fonda raspisuje konkurs za dodelu sredstava Fonda najmanje jednom godišnje.

Konkurs iz stava 1. ovog člana objavljuje se u sredstvima javnog informisanja.

Član 30: Konkurs iz člana 29. ove odluke sprovodi Komisija za dodelu sredstava Stambeno-kreditnog pronatalitetnog fonda Grada Novog Sada (u daljem tekstu: Komisija).

Član 33: Stručne, finansijske i administrativne poslove za potrebe Fonda obavljaće gradska uprava nadležna za poslove socijalne i dečije zaštite, a deo poslova Fond može poveriti banci iz člana 17. ove odluke, i knjigovodstvenoj agenciji, na osnovu ugovora.

DOSTUPNA PRAVDA

Zakonski okvir u Republici Srbiji:

1. Nacionalna strategija reforme pravosuđa
2. Strategija razvoja sistema besplatne pravne pomoći u Republici Srbiji („Službeni glasnik RS”, broj 74/10)

Odluke Autonomne pokrajine Vojvodine:

Predlog preporuke o osnivanju Službe besplatne pravne pomoći za građane lošeg materijalnog stanja u opštinama na teritoriji AP Vojvodine

Pokrajinski ombudsman, na osnovu člana 14. stav 1. i 4. Odluke o Pokrajinskom ombudsmanu dostavio je Skupštini AP Vojvodine Predlog preporuke o osnivanju Službe besplatne pravne pomoći za građane lošeg materijalnog stanja u opštinama na teritoriji AP Vojvodine, na razmatranje i donošenje.

Predlog preporuke prethodno su razmotrili Odbor za organizaciju uprave i lokalnu samoupravu i Odbor za propise.

Odbor za organizaciju uprave i lokalnu samoupravu predložio je Skupštini da razmotri Predlog i donese Preporuku, sa ispravkama koje je predložio Odbor, a sa kojima se saglasio predlagač, pa su na taj način postale sastavni deo Predloga preporuke.

Odbor za propise predložio je Skupštini da donese Preporuku sa ispravkama na koje je ukazao Odbor za organizaciju uprave i lokalnu samoupravu i Izvršno veće AP Vojvodine, sa kojima se saglasio predlagač.

Predlog preporuke dostavljen je Izvršnom veću, na mišljenje.

Skupština je većinom glasova prisutnih poslanika donela Preporuku o osnivanju Službe besplatne pravne pomoći.

Odluke Grada Novog Sada:

1. ODLUKA O NAČINU I USLOVIMA PRUŽANJA PRAVNE POMOĆI GRAĐANIMA NA TERITORIJI GRADA NOVOG SADA

Odlukom o načinu i uslovima pružanja pravne pomoći građanima na teritoriji Grada Novog Sada („Službeni list Grada Novog Sada“, broj 46/2009) **se ne prepoznaju žene, žene žrtve nasilja**. Ovom odlukom uređuju se uslovi i način pružanja pravne pomoći **građanima** koji imaju prebivalište ili boravište na teritoriji Grada Novog Sada (u daljem tekstu: pravna pomoć) (član 1). Poslove pružanja pravne pomoći obavlja Biro za pružanje pravne pomoći (u daljem tekstu: Biro) (član 2). Pravna pomoć se pruža građanima u ostvarivanju njihovih prava i interesa u svim pravnim stvarima i po svim pravnim pitanjima: - davanjem usmenih pravnih saveta, - sastavljanjem podnesaka (zahtevi, tužbe, žalbe, molbe, predstavke i dr.), - sastavljanjem isprava (izjava, ugovora, testamenata i dr.), i - zastupanjem građana pred sudovima, državnim organima, organima Grada Novog Sada, ustanovama, preduzećima i drugim organizacijama kada rešavaju o njihovim pravima, obavezama i pravnim interesima (član 4). **Pravna pomoć se građanima pruža bez naknade i uz naknadu**. Za davanje usmenih pravnih saveta pravna pomoć se pruža bez naknade (član 5). Pravo na pravnu pomoć bez naknade imaju građani koji ostvaruju prihode ispod nivoa socijalne sigurnosti utvrđene propisima o socijalnoj zaštiti i obezbeđivanju socijalne sigurnosti građana (član 6). Građani, u postupku pružanja pravne pomoći, moraju dostaviti dokaz o ispunjavanju uslova iz člana 6. ove odluke (uverenje nadležnog državnog organa, odnosno nadležne organizacije i dr.) (član 7). Ukoliko se pravna pomoć građanima pruža uz naknadu, naknada iznosi 50% od iznosa naknade određene Tarifom o nagradama i naknadi troškova za rad advokata (član 8).

OSTALO:

ODLUKA O RAVNOPRAVNOSTI POLOVA ("Sl. list AP Vojvodine", br. 14/2004)

Član 1: Ovom Odlukom u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini (u daljem tekstu: Pokrajina) uređuje se ostvarivanje ravnopravnosti **žena** i muškaraca, donošenje propisa i preduzimanje posebnih mera za sprečavanje neposredne i posredne diskriminacije zasnovane na polu i stvaranje jednakih mogućnosti ostvarivanja prava pripadnika oba pola u organima Pokrajine, institucijama čiji je osnivač Pokrajina i javnim službama i preduzećima u kojima Pokrajina ima pravo korišćenja sredstava (u daljem tekstu: pokrajinski organi).

Puna ravnopravnost **žena** i muškaraca garantuje se, u skladu sa opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim i objavljenim međunarodnim sporazumima, Poveljom o ljudskim i manjinskim pravima i građanskim slobodama, Ustavom i zakonima Republike Srbije i propisima Skupštine Autonomne Pokrajine Vojvodine (u daljem tekstu: Skupština).

Pokrajinski organi dužni su da poštuju i obezbede ravnopravnost **žena** i muškaraca.

Član 2: Diskriminacija po osnovu pola, u smislu ove Odluke, predstavlja svako pravno ili fizičko, neposredno ili posredno razlikovanje, privilegovanje, isključivanje ili ograničavanje zasnovano na polu, koje ima za cilj ili posledicu da pojedinkama/pojedincima oteža, ugrozi, onemogući ili negira priznanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava u političkom, obrazovnom, kulturnom, ekonomskom, socijalnom, sportskom, građanskom i svakom drugom području.

Diskriminacija može biti neposredna ili posredna.

Neposredna diskriminacija po osnovu pola postoji kada se prema osobi neopravdano postupa nepovoljnije nego što se postupa ili bi se postupalo ili moglo postupati u odnosu na osobu drugog pola, u istoj ili sličnoj situaciji.

Posredna diskriminacija postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterijum ili praksa jednaka za sve dovede u nepovoljan položaj osobu jednog pola u poređenju sa osobama drugog pola:

- neopravdanim postavljenjem takvih obaveza ili uslova koji se postavljaju ili bi se mogli postaviti licu suprotnog pola, na način da diskriminirani zbog svog pola ne može ili može ispuniti samo sa znatnim teškoćama;
- neopravdanim obezbeđivanjem povoljnijeg položaja ili davanjem prednosti pripadnicima određenog pola u odnosu na diskriminiranog;
- očigledno ponižavajućim postupanjem prema diskriminisanom, isključivo ili pretežno zbog njegove pripadnosti određenom polu.

Član 3: Diskriminacijom po osnovu pola ne smatraju se propisi, odluke, kriterijumi ili praksa, doneti ili preduzeti u cilju otklanjanja neravnopravnosti **žena** i muškaraca, radi postizanja pune ravnopravnosti osoba oba pola i otklanjanjem stvarne neravnopravnosti **žena**.

Ne smatraju se povredom načela jednakih prava i obaveza i diskriminacijom propisi i odluke doneti u cilju postizanja pune ravnopravnosti **žena** i muškaraca, kao i otklanjanje neravnopravnosti i diskriminacije po osnovu pripadnosti određenom polu.

Član 4: Svi pojmovi koji se u ovoj Odluci koriste u muškom rodu, obuhvataju iste pojmove u ženskom rodu.

U smislu ove Odluke smatra se da je:

rod: društveno uspostavljena uloga žena i muškaraca u javnom i privatnom životu, a koji pokazuje značaj koji je unutar društva dat biološkoj pripadnosti određenom polu;

pol: biološka pripadnost određenog lica jednom od polova;

različit tretman: postupanje koje neopravdano daje prednost jednom polu u odnosu na drugi;

jednake mogućnosti: poštovanje i primena ljudskih prava žena i muškaraca;

nasilje na osnovu pola: bilo koje delo koje nanosi fizičku, psihičku, ili seksualnu patnju ili ekonomsku štetu, kao i pretnje takvim delima koje ozbiljno sputavaju osobe da uživaju prava i slobode na principu ravnopravnosti polova, u javnoj ili privatnoj sferi života;

uznemiravanje: ponašanje u vezi sa polom koje ima za cilj i rezultat nanošenje štete dostojanstvu i ugledu osobe ili stvaranje zastrašujuće, preteće ili slične situacije;

seksualno uznemiravanje: svako ponašanje koje rečima, radnjama ili psihičkim delovanjem seksualne prirode ima za cilj i rezultat nanošenje štete ugledu osobe, ili stvaranje zastrašujuće, ponižavajuće, preteće ili slične situacije koje je motivisano pripadnošću različitom polu ili različitoj seksualnoj orijentaciji i koja za oštećenu osobu predstavlja fizičko, verbalno, sugestivno ili drugo slično ponašanje.

Član 9: Pokrajinski organ koji zapošljava i radno angažuje osobe različitog pola dužan je da na radu i odnosima u vezi sa radom svim licima obezbedi ravnopravan tretman u skladu sa ovom Odlukom, drugim propisima Republike Srbije i opšteprihvaćenim međunarodnim standardima kojima se uređuje ravnopravnost polova.

Diskriminacijom se ne smatraju:

- posebne mere zaštite žena za vreme trudnoće, u vezi sa rađanjem, dojenjem i podizanjem dece do 7 godina;

- posebni uslovi i oblici zaštite na radu koji se odnose na žene zbog njihovih bioloških osobina;

- propisivanje obavljanja određenih poslova isključivo od strane lica određenog pola, kada to nalaže priroda posla ili delatnosti (iz bioloških i fizioloških razloga, razloga pristojnosti i privatnosti, zbog prirode ili mesta rada i drugih objektivnih razloga);

- posebne mere usmerene na povećanje zaposlenosti žena, učešća u stručnom osposobljavanju i stvaranje jednakih mogućnosti za napredovanje.

Član 10: Pokrajinski organ uprave nadležan za ravnopravnost polova podnosi Izvršnom veću Autonomne Pokrajine Vojvodine (u daljem tekstu: Izvršno veće) na kraju svake treće godine Izveštaj o ravnopravnosti polova u pokrajinskim organima.

Izveštaj o ravnopravnosti polova sadrži podatke za poslednje tri godine o:

- polnoj strukturi radne snage;

- polnoj strukturi zaposlenih prema kvalifikacijama;

- polnoj strukturi po pojedinim službama;

- polnoj zastupljenosti zaposlenih na rukovodećim radnim mestima i u organima kod poslodavca;

- nivou zarada prema polu u okviru pojedinih stupnjeva stručne spreme;

- učešću u stručnom obrazovanju i obuci prema polu;
- broju zaposlenih prema polnoj strukturi koji su proglašeni viškom;
- broju novozaposlenih prema polu;
- broju lica prema polu koja su raspoređena na bolje plaćene i slabije plaćene poslove;

Izveštaj o ravnopravnosti polova sadrži i analizu zastupljenosti polova, kao i plan konkretnih mera za otklanjanje ili ublažavanje neravnomerne zastupljenosti polova.

Član 14: Pokrajinski organ uprave nadležan za ravnopravnost polova donosi svake treće godine Program za podsticanje zapošljavanja i samozapošljavanja **žena**.

Samozaposlenom ženom u smislu ovog člana smatra se **žena** osnivač radnje, preduzeća ili drugog pravnog lica koje obavlja profitnu delatnost.

Program iz stava 1 ovog člana sadrži mere i aktivnosti za podsticanje zapošljavanja i samozapošljavanja **žena** koje su bez zaposlenja duže od dve godine, **samohranih roditelja, majki** sa decom do tri godine života, kao i **žena** koje su proglašene viškom zaposlenih.

Član 15: U cilju zaštite **samohranog roditelja** sa decom do tri godine života, pokrajinski organ može predvideti posebna sredstva za poboljšanje njihovog materijalnog položaja.

Centri za socijalni rad na teritoriji Pokrajine, mogu osnivati telefone za pomoć ženama žrtvama partnerskog i porodičnog nasilja i prihvatilišta za žene žrtve porodičnog nasilja.

Član 16: Posebnim programom zdravstvene zaštite za pojedine kategorije stanovništva, odnosno vrste bolesti koje su specifične za Pokrajinu, može se urediti sprovođenje zdravstvene zaštite **žena**, kojim će se naročito obuhvatiti zdravstveno savetovanje u vezi sa planiranjem porodice, kontracepcijom, trudnoćom i materinstvom, kao i prevencija i lečenje oboljenja kojima su posebno izložene **žene. (ali ne i žene žrtve nasilja)**

Član 21: Pokrajinski organ uprave nadležan za ravnopravnost polova prati primenu i ostvaruje nadzor nad primenom ove Odluke.